ZADANIA

Zadanie 1. Przyporządkuj cytaty do rodzajów. Wpisz literę: a) cytat-definicja, b) ujęcie autorskie (stanowisko badacza lub krytyka), c) cytat-ilustracja (fragment utworu literackiego). Cytaty bez podpisu to sformułowania przygotowane do zestawu. ___ / 4 pkt

1. „Alegoria – obrazowe przedstawienie pojęcia abstrakcyjnego za pomocą postaci, przedmiotu lub zdarzenia o stałym, umownym znaczeniu."

2. „Każda epoka uważa swój sposób opowiadania za najbardziej naturalny – dopiero następna widzi w nim konwencję."

3. „Martwe znasz prawdy, nieznane dla ludu, / Widzisz świat w proszku, w każdej gwiazd iskierce" (Mickiewicz, *Romantyczność*)

4. „Powieść realistyczna nie kopiuje świata, lecz porządkuje go tak, by czytelnik uwierzył, że nikt niczego nie porządkował."

a) cytat-definicja

b) ujęcie autorskie

c) cytat-ilustracja

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Zadanie 2. Która teza odpowiada na oba człony tematu *Kontrast jako sposób kreowania postaci i jego funkcja*? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. ___ / 1 pkt

A. Zestawienie postaci o przeciwnych cechach wyostrza wady bohatera i zmusza czytelnika do oceny, której narrator nie wypowiada wprost.

B. Kontrast jest jednym z najstarszych środków stylistycznych, znanym już w starożytności.

C. W wielu utworach bohaterowie bardzo różnią się od siebie charakterem.

D. Kontrast sprawia, że utwory są ciekawsze i przyjemniej się je czyta.

Zadanie 3. Oceń prawdziwość zdań o temacie z cytatem. Wpisz P (prawda) albo F (fałsz). ___ / 4 pkt

1. Praca, która pomija cytat z tematu, tylko częściowo dotyczy problemu wskazanego w poleceniu.	**P**	**F**
2. Z ujęciem autorskim w cytacie wolno polemizować, jeśli polemika jest uzasadniona.	**P**	**F**
3. Cytat wystarczy przepisać we wstępie – dalej nie trzeba do niego wracać.	**P**	**F**
4. Niedokładny cytat ujęty w cudzysłów może zostać uznany za błąd rzeczowy.	**P**	**F**

Zadanie 4. Uzupełnij zdania wyrazami z ramki. ___ / 4 pkt

problem teza hipoteza indukcyjnym dedukcyjnym argument

1. Pytanie, na które odpowiada wypracowanie, to _____.
2. Odpowiedź na to pytanie, podana na początku pracy, to _____.
3. Przypuszczenie ze wstępu, potwierdzane dopiero w zakończeniu, to _____.
4. Wywód, który od analizy przykładów prowadzi do wniosku ogólnego, nazywamy _____.

PIERWSZA ŁAWKA

Zadanie 1. Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania.

___ / 5 pkt

Wojsko Fortynbrasa

Jakże mnie wszystko oskarża i wszystko
Leniwej zemście mej bodźca dodaje!
Czymże jest człowiek, jeżeli najwyższym
Jego zadaniem i dobrem na ziemi
Jest tylko spanie i jadło? Bydlęciem,
Szczerym bydlęciem. Ten, co nas obdarzył
Tak dzielną władzą myślenia, że może
I wstecz, i naprzód poglądać, nie na to
Dał nam tę zdolność, ten udział boskości
Rozumem zwany, aby w nas jałowo
Leżał i butwiał. Jestli to więc skutkiem
Zwierzęcej, bydlą godnej niepamięci,
Czy trwożliwego i drobiazgowego
Przewidywania, które ściśle biorąc,
Zawsze ma w sobie trzy części tchórzostwa,
A tylko jedną mądrości. Doprawdy,
Nie mogę tego pojąć, że aż dotąd
Mówię do siebie: trzeba to uczynić,
I kończę na tym, kiedy mi do czynu
Nie brak powodów, woli, sił i środków.
Przykłady, wielkie jak świat, stoją przecie
Przede mną; choćby to wojsko tak liczne
I tak zasobne, pod wodzą takiego
Młodego księcia, który, zapalony
Szlachetną żądzą sławy, lekceważy
Ukrytą szalę wypadków i chętnie,
Co jest doczesne i przemijające,
Na sztych wystawia hazardom, zagładzie,
Za co? za marną łupinę orzecha.
Prawdziwie wielkim być to nie wojować
O byle głupstwo bez wielkiej przyczyny,
Lecz wielkomyślnie o źdźbło nawet walczyć,
Gdzie honor każe. I cóż ja wart jestem,
Ja, który ojca zgon, zhańbienie matki
Śpiąco przepuszczam? gdy oto ze wstydem
Widzę przed sobą bliską śmierć dwudziestu
Tysięcy ludzi, którzy dla chimery,
Dla widma sławy, w grób idą jak w łóżko,
Aby wywalczyć nikczemną piędź ziemi,
Na której nie ma dość miejsca do walki
Ani dość darni, by skryła mogiły
Tych, co polegną. Bądź odtąd zażartą,
O wolo moja, albo wzgardy wartą!

Sytuacja: Hamlet, wysłany przez króla do Anglii, spotyka wojsko norweskiego księcia Fortynbrasa; rotmistrz wyjaśnia mu, że Norwegowie idą zdobyć mały skrawek ziemi, który nie przyniesie im nic prócz sławy. Towarzysze Hamleta odchodzą naprzód. *Objaśnienia: jadło* – jedzenie; *butwieć* – próchnieć, marnieć; *niepamięć* – tu: zapominanie o obowiązku; *wystawiać na sztych* – narażać na cios; *hazardy* – tu: niebezpieczeństwa, ryzyko; *chimera* – złudzenie; *piędź* – dawna miara długości, tu: skrawek; *darń* – wierzchnia warstwa ziemi porośnięta trawą.

William Szekspir, *Hamlet*, akt IV, scena 4 (monolog Hamleta), tłum. Józef Paszkowski; tekst według wydania w serwisie wolnelektury.pl (domena publiczna).

1.1. Nazwij formę wypowiedzi bohatera i określ jej funkcję w kreowaniu postaci.

___ / 2 pkt

PIERWSZA ŁAWKA

Trzy utwory i kontekst – kompozycja pracy PR – trening

Zadania krok po kroku

KARTA 2/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 21 pkt

Zadanie 1. Ułóż z podanych elementów plan problemowy części zasadniczej. Wpisz numery elementów przy trzech aspektach tematu. ___ / 3 pkt

Temat: *Zakończenie utworu jako klucz do jego sensu.*

1) śmierć Antygony i klęska Kreona w *Antygonie*; 2) nieznany los Wokulskiego w *Lalce*; 3) tango Edka i Eugeniusza w *Tangu*; 4) kara spadająca na Makbeta w *Makbecie*; 5) scena egzekucji przerwana w pół gestu w *Kordianie*; 6) chocholi taniec w *Weselu*.

Zadanie 2. Dopisz do każdego kontekstu zdanie, które pokaże, co z niego wynika dla interpretacji. Temat: *Kreacja narratora a sposób odczytania świata przedstawionego.*
a) filozofia egzystencjalizmu (wobec *Dżumy*); b) program powieści realistycznej (wobec *Lalki*); c) doświadczenie obozowe autora (wobec *Proszę państwa do gazu*). ___ / 3 pkt

Zadanie 3. Przyporządkuj zdania z wypracowań do właściwej kolumny. Wpisz je do tabeli. ___ / 6 pkt

Kordian przyjeżdża do Londynu, potem do Włoch i na Mont Blanc.
Podróż Kordiana jest ciągiem rozczarowań, które zamieniają młodzieńczy zapał w gotowość do czynu – kompozycja stacyjna buduje dojrzewa
Filozofia Hegla, widząca w tragedii zderzenie dwóch racji, pozwala zobaczyć, że Antygona i Kreon są zarazem słuszni i winni.
Antygona grzebie brata, a Kreon skazuje ją na śmierć.
Przemiana Makbeta z wodza w tyrana pokazana w kolejnych zbrodniach sprawia, że widz śledzi mechanizm upadku, a nie tylko jego skutek.
Chłopomania pomaga zrozumieć, dlaczego w *Weselu* symbol narodowej sprawy trafia do rąk Jaśka.

streszczenie	analiza (zabieg i funkcja)	kontekst funkcjonalny

Zadanie 4. Oceń, czy uczeń wykorzystał *Kordiana* funkcjonalnie. Uzasadnij ocenę i dopisz jedno zdanie, które poprawi akapit. ___ / 3 pkt

Na końcu dramatu Kordian ma zostać rozstrzelany. Adiutant jedzie z ułaskawieniem, a oficer podnosi rękę. Nie wiadomo, co się stało. Słowacki był romantykiem, dlatego zakończenie jest smutne.

Podgląd • Pierwsza Ławka

Temat z cytatem – od cytatu do problemu i tezy – zadania na poziomie matury

Polecenia i punktacja jak w arkuszach CKE 2025–2026

KARTA 3/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 16 pkt

Zadanie 1. Wyjaśnij, jakie zadanie teatru wskazuje Hamlet w przytoczonej wypowiedzi. Odwołaj się do dwóch sformułowań cytatu. ___ / 2 pkt

Zastosuj akcję do słów, a słowa do akcji, mając przede wszystkim to na względzie, abyś nie przekroczył granic natury; wszystko bowiem, co przesadzone, przeciwne jest intencjom teatru, którego przeznaczeniem, jak dawniej, tak i teraz, było i jest służyć niejako za zwierciadło naturze, pokazywać cnocie własne jej rysy, złości żywy jej obraz, a światu i duchowi wieku postać ich i piętno.

William Szekspir, *Hamlet*, akt III, scena 2 (Hamlet do aktorów), tłum. Józef Paszkowski.

Literatura jako zwierciadło – w jaki sposób utwór literacki ukazuje „postać i piętno" swojego czasu i jaką funkcję pełni takie przedstawienie? Punktem wyjścia do rozważań uczyń powyższy cytat.

W pracy odwołaj się do: *Hamleta* Williama Szekspira; innych utworów literackich; wybranego kontekstu.

Zadanie 2. Rozstrzygnij, czy według Hamleta teatr ma dokładnie kopiować rzeczywistość. Uzasadnij odpowiedź, odwołując się do cytatu.
Rozstrzygnięcie: .....
Uzasadnienie: ..... ___ / 2 pkt

Zadanie 3. Który problem najtrafniej oddaje sens tematu z cytatem z *Hamleta*? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. ___ / 1 pkt

A. Jak utwór, przetwarzając rzeczywistość, ujawnia prawdę o wartościach i o swoim czasie?

B. Czy teatr w czasach Szekspira był popularną rozrywką mieszczan?

C. Dlaczego Hamlet tak długo zwleka z pomszczeniem ojca?

D. Jak wyglądało codzienne życie na dworze w Elsynorze?

Zadanie 4. Sformułuj tezę do tego tematu, odwołując się do *Hamleta*. Teza powinna obejmować sposób przedstawienia i jego funkcję. ___ / 3 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

ZADANIA

Zadanie 1. Przyporządkuj konwencjom ich wyznaczniki. Wpisz literę: a) logika snu, płynność czasu i przestrzeni; b) łączenie tragizmu z komizmem, deformacja, absurd; c) determinizm biologiczny i środowiskowy; d) rekwizyty o wielu znaczeniach, niedopowiedzenie. ___ / 4 pkt

1. konwencja naturalistyczna	a) logika snu
2. konwencja symboliczna	b) łączenie sprzeczności
3. konwencja groteskowa	c) determinizm
4. konwencja oniryczna	d) wieloznaczne rekwizyty

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Zadanie 2. W którym zdaniu terminologię zastosowano poprawnie? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. ___ / 1 pkt

A. W *Trenach* podmiot liryczny przechodzi drogę od rozpaczy do ukojenia.

B. Narrator *Fortepianu Szopena* opowiada o zniszczeniu instrumentu.

C. Fabuła *Trenów* rozpoczyna się od śmierci Urszulki.

D. W powieści Mrożka *Tango* Artur walczy o przywrócenie zasad.

Zadanie 3. Oceń prawdziwość zdań o narracji w lekturach. Wpisz P (prawda) albo F (fałsz). ___ / 3 pkt

1. W *Lalce* część rozdziałów stanowi pamiętnik Rzeckiego pisany w pierwszej osobie.	**P**	**F**
2. Narrator *Dżumy* od pierwszej strony przedstawia się jako doktor Rieux.	**P**	**F**
3. W *Proszę państwa do gazu* narrator jest uczestnikiem opisywanych zdarzeń.	**P**	**F**

Zadanie 4. Uzupełnij schemat akapitu analitycznego wyrazami z ramki. ___ / 5 pkt

tezę zabieg przykład mechanizm funkcję streszczenie

1. Najpierw formułuję _____ cząstkową.
2. Nazywam _____ terminem teoretycznoliterackim.
3. Wskazuję _____ – konkretne miejsce w utworze.
4. Wyjaśniam _____, czyli jak zabieg działa.
5. Określam _____ zabiegu w odniesieniu do tematu.

PIERWSZA ŁAWKA

Test: Trzy utwory i kontekst – kompozycja pracy PR – grupa B

45 minut · 15 pkt

KARTA 6/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 15 pkt

Zadanie 1. Który kontekst najtrafniej pogłębi pracę na ten temat? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. ___ / 1 pkt

A. filozoficzny: sokratejska metoda dialogu – rozmowa jako droga do prawdy, w której pytania obnażają pozorną wiedzę

B. historyczny: *Rozmowa Mistrza Polikarpa* zachowała się w rękopisie z XV wieku

C. biograficzny: autor *Rozmowy* pozostaje anonimowy

D. kulturowy: w średniowieczu powstawały kroniki pisane po łacinie

Zadanie 2. Zaplanuj dobór utworów: zapisz, co omówisz w *Rozmowie Mistrza Polikarpa*, wskaż **dwa inne utwory i kontekst. Uzasadnij każdy wybór.** ___ / 4 pkt

Dialog jako sposób kreowania świata przedstawionego i jego funkcja w utworze literackim.
W pracy odwołaj się do: *Rozmowy Mistrza Polikarpa ze Śmiercią* (fragmentów); innych utworów literackich; wybranego kontekstu.

Zadanie 3. Ułóż plan problemowy części zasadniczej: **trzy aspekty zagadnienia, a przy każdym dwa utwory, które w nim porównasz.** ___ / 3 pkt

Zadanie 4. Oceń, czy uczeń wykorzystał utwór funkcjonalnie. Uzasadnij ocenę, odwołując się do kryteriów CKE. ___ / 3 pkt

W „Rozmowie Mistrza Polikarpa ze Śmiercią" Śmierć przychodzi do mistrza i rozmawia z nim. Wymienia różne stany, które zabija. To pokazuje, że wszyscy umrą.

Zadanie 5. Wskaż i popraw **trzy błędy w podanym fragmencie: dwa językowe i jeden interpunkcyjny.** ___ / 3 pkt

Czytając dialog Polikarpa ze Śmiercią, pojawia się groza. Utwór dalej bawi czytelników ponieważ Śmierć jest przedstawiona groteskowo.

Zadanie 6. Przeczytaj zdania o zasadach oceniania wypracowania PR. Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe. ___ / 1 pkt

1. Każdą księgę biblijną uznaje się za lekturę obowiązkową.	**P**	**F**
2. Utwór obcojęzyczny bez polskiego przekładu może być w pracy kontekstem.	**P**	**F**
3. Błąd kardynalny oznacza 0 pkt za całe wypracowanie.	**P**	**F**

Podgląd • Pierwsza Ławka

PIERWSZA ŁAWKA · POWTÓRKA · JĘZYK POLSKI · MATURA 2027 · POZIOM ROZSZERZONY · TEMAT Z CYTATEM – OD CYTATU DO PROBLEMU I TEZY

Temat z cytatem na maturze rozszerzonej – powtórka

Temat z cytatem pojawił się w 6 z 8 sesji matury rozszerzonej 2022–2026. Ta powtórka zbiera sposób analizy cytatu, wzorce tez i najczęstsze błędy.

Jak zbudowany jest temat z cytatem

- Cytat + podpis → problem (zjawisko, sposób kreowania, funkcja) → „Punktem wyjścia do rozważań uczyń powyższy cytat” → lektura (często wskazana), inne utwory, wybrany kontekst.
- Bez odniesienia do cytatu praca tylko częściowo dotyczy problemu – tracisz punkty w KLiK.

Rodzaj cytatu	Przykład	Twoje zadanie
definicja	hasło ze słownika terminów (np. alegoria, parabola)	objaśnij cechy i sprawdź je na przykładach
ujęcie autorskie	zdanie badacza, krytyka, filozofa	wyjaśnij stanowisko i zajmij własne: zgoda, zastrzeżenie, polemika
ilustracja	fragment utworu (Mickiewicz, Szekspir, Balzak)	zinterpretuj jak fragment: kto mówi, w jakiej sytuacji, jaką formą

Sześć kroków analizy tematu

- 1) słowa-klucze cytatu i parafraza; 2) człony problemu: zjawisko – sposób – funkcja; 3) co cytat mówi o problemie; 4) utwory, w których zjawisko naprawdę występuje; 5) kontekst, który coś wyjaśnia; 6) stanowisko wobec ujęcia autorskiego.
- Pisz na brudno: zjawisko → gdzie je widać (element struktury) → co z tego wynika (funkcja).

PIERWSZA ŁAWKA · POWTÓRKA · JĘZYK POLSKI · MATURA 2027 · POZIOM ROZSZERZONY · SPOSÓB PRZEDSTAWIENIA – ANALIZA FORMY W SŁUŻBIE ARGUMENTU

Sposób przedstawienia na maturze rozszerzonej – powtórka

Na maturze rozszerzonej każdy temat wymaga odwołania do sposobów przedstawienia. KLiK – kryterium, w którym liczy się analiza formy – zdający opanowali w 2026 r. tylko na 42%.

Pełna funkcjonalność utworu na PR

- Zabieg nazwany terminem → mechanizm pokazany na konkretnym miejscu utworu → funkcja → związek z problematyką i tematem.
- Schemat akapitu: **T**eza cząstkowa – **Z**abieg – **P**rzykład – **M**echanizm – **F**unkcja – **W**niosek (T-Z-P-M-F-W).
- Elementy struktury dzieła: świat przedstawiony (fabuła, bohaterowie, czas, przestrzeń), narracja, sytuacja liryczna, kompozycja, konwencja, gatunek, toposy, aluzje, język i styl.

Konwencje (ZR I.1.6)

Konwencja	Rozpoznasz po…	Lektura
realistyczna	prawdopodobieństwo, realia, motywacje	*Lalka*, *Ojciec Goriot*
naturalistyczna	determinizm, fizjologia	*Chłopi* (fr.)
fantastyczna	nadprzyrodzone jako część świata	*Dziady cz. III*, *Mistrz i Małgorzata*
baśniowa	magia oczywista, schemat baśni	*Balladyna*
symboliczna	wieloznaczne rekwizyty i postacie	*Wesele*, *Dżuma*
groteskowa	tragizm + komizm, deformacja, absurd	*Ferdydurke*, *Szewcy*, *Tango*
oniryczna	logika snu, metamorfozy	*Sklepy cynamonowe*, *Proces*

PIERWSZA ŁAWKA · POWTÓRKA · JĘZYK POLSKI · MATURA 2027 · POZIOM ROZSZERZONY · TRZY UTWORY I KONTEKST – KOMPOZYCJA PRACY PR

Trzy utwory i kontekst na maturze rozszerzonej – powtórka

Kryterium kompetencji literackich i kulturowych (16 z 35 pkt) zależy od tego, jak wykorzystasz trzy utwory i kontekst. W 2026 r. zdający PR uzyskali w nim średnio 42%.

KLiK – jak liczy się utwory

Punkty	Utwory
13–16	trzy w pełni funkcjonalnie (16 – bogata argumentacja, funkcjonalny kontekst, erudycja)
9–12	dwa w pełni, trzeci częściowo
5–8	dwa w pełni i trzeci wcale albo jeden w pełni i dwa częściowo
1–4	słabsze kombinacje
0	żaden utwór choćby częściowo funkcjonalnie → kompozycja i język też 0

- W pełni funkcjonalnie = zjawisko z tematu + funkcja + element struktury dzieła + problematyka. −1 pkt za każdy błąd rzeczowy.

Dobór utworów i kontekstu

- Zjawisko z tematu naprawdę występuje w utworze · znasz go w szczegółach · różne epoki, rodzaje, konwencje · lektura wskazana – analitycznie.
- Nie jako utwór: komiks, powieść graficzna, manga, scenariusz, gra (mogą być kontekstem). Obcojęzyczne bez przekładu – wcale.
- Kontekst: [kontekst] → co wynika dla zrozumienia zabiegu. Sama data lub fakt = kontekst tylko częściowo funkcjonalny.

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Matura 2027 z polskiego (poziom rozszerzony) – pakiet 3 zestawów „najczęstsze zadania maturalne”

Podgląd pokazał 9 z 76 stron. Pełna wersja: 76 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Matura 2027 z polskiego (poziom rozszerzony) – najczęstsze zadania: Trzy utwory i kontekst – kompozycja pracy PR
- Matura 2027 z polskiego (poziom rozszerzony) – najczęstsze zadania: Sposób przedstawienia – analiza formy w służbie argumentu
- Matura 2027 z polskiego (poziom rozszerzony) – najczęstsze zadania: Temat z cytatem – od cytatu do problemu i tezy

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail

pierwszalawka.pl/material/matura-2027-polski-rozszerzona-najczestsze-zadania-pakiet